

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1932/33

Dopust na Francoskem

Premijera 27. januarja 1933

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: FR. LIPAN

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 34/II

TELEFON 24-63

**ELEGANCA
TOČNOST
SOLIDNOST**

FRANCOSKI, ANGLEŠKI PLAŠČI

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 27. januarja 1933

Ost:

R. Berkeley: „Dopust na Francoskem“

Zdaj je čas za veseloigre. Vselej, vsako leto se združi ta čas s plakati, ki oglašajo plesne večere, maskerade, redute in imenoval bi ta čas — čas pozabljenja vseh skrbi. Zdaj ne spadajo v teater globokoumje in strahovi, temveč kot se pravi v »Treh oranžah« — »dajte nam smeha, veselega smeha!« To je nekako koledarsko gledanje. Je pa še neko drugo, žal tako, da se mu ne moremo izogniti, da je resnosti na svetu, v sleherni hiši, v sleherni sobi in srcu toliko, da je smeh in pozaba redkosten lek, čudotvorna koreninica, vse prerediti posejana in bo kmalu v albumu naših čuvstev »modra Mauritius«. —

*

Sicer pa je z »zalogo smeha, s produciranjem smeha«, torej z veseloigro, taka reč. Tudi dobra veseloigra je redka, zelo redka in nikoli se ne dá in ne more ugotoviti v naprej uspeha in učinka. Praksa kaže sledečo observacijo. Gledaš nekje veseloigro, ljudje se zabavajo, hehečejo, pa rečeš, to bo, to bo glavni dobitnik sezone — pa nič — pri nas odpove popolnoma. Kje so vzroki? In spet: bereš o tej in tej komediji, ves svet jo igra, cele serije — pa jo prečitaš — utisa ne naredi nobenega nate — no pa v božjem imenu, igrjmo jo še mi — in uspeh je tu, velik in nepričakovan. Pri vsem tem je jasno, da igrjmo ulogo vsi: avtor, igralci, režiser — glavno pa igra publika. Pri veseloigrj igra publika odločilno ulogo. Pri publiku pa, ki je sestavljena iz sto, dvesto različnih razpoloženj — tam pa igra odločilno ulogo to, da se segreje koj v začetku, da je iztrgana z enim samim zamahom iz svoje vsakdanjosti, da ne računa več in ne premišlja. Ako je tako, je sreča. Gorje ti pa, igralec na odru, ako se to ne zgodi! Gledal boš, kako tvoj napor zadeva ob ledene oklepe, kako se na licih spodaj ne premakne zgiba, kako strmi vate sto oči sivo in brezsrčno... Bratec moj, tedaj si bitko izgubil, ti in tvoj kolega in režiser in avtor — vse skupaj je šlo po vodi. — Da, res je: zgodi se pa včasih, da pošlje gospod Bog recimo že k peti predstavi, same dobrodušneže, same veseljake in hvaležne ljudi — tedaj se zgodi čudež — komedija ima pri

peti repriži svojo premiero — in gre ... Vse to se dogaja in se je dogajalo. —

*

Berkeley in njegov »Dopust na Francoskem« sta našla pot k nam preko Prage. Tam je bil to uspeh za 150 večerov ... Znanec Deyl je kreiral renčavega generala Roota in kolega Rogoz kapitana Glenistra — dejal bi, da sta bila dobra — saj 150 večerov niso mačkine solze. Tako: da bi ta »Dopust na Francoskem« predstavljal »zaposlenost v predpustu«. —

Japonsko gledališče

(Konec.)

Zagonetna žena je mačka, mačka v človeški podobi! To je torej ona mačka, ki se ponoči vtihotaplja v svetišče in popotnikom pije kri.

Liže in sreblje; vstane, že bolj divja, bolj živalska je videti, na rokah ima dolge žvenketajoče kremplje. Grebe z njimi po tleh, se po mačje zvija ob stenah, zadira kremplje v stebre. Znova zbeži k svetiljki olje pit.

Nekoliko služabnikov pride, nič hudega sluteč, s svetilkami v roki, opazijo pošastno silhueto in popadejo od strahu po tleh.

Mačka pa se dvigne in zdaj šele postane grozna. Gobec ima širok in črn, oči žare iz črnih kolobarjev, poteze so spačene in lasje ji divje valove okrog glave. Grozi jim in preti, da bodo morali umreti, ker so jo zagledali. Mlad služabnik leži nezavestno na tleh, ona se priplazi in se igra z njim s krvoločno mačjo naslado. Skače, gode, prede, ga zbada z žvenketajočimi kremplji in nezavestni služabnik se zvija pod njo kot da ga boža z magnetično silo. (Pomniti je treba, da pripisuje japonski narod mački izvanredne moči, celo moč nad dušami umrlih.)

Zdaj prihiti plemič, ki so ga pozvali služabniki. Mačka se gibčno izogne njegovemu meču. Toda po brazgotini na čelu spozna plemič v nji morilko očetovo in jo drzno napade. Pride mu še en oborožen plemič na pomoč. Stisnejo mačko v kot svetišča in videti je, da je izgubljena. Toda naenkrat prestraši zasledovalce z grozečo pozo in vrže nanje obojeroč papirnate kače, nekaj curek iz tisoč drobnih nitk, ki padejo na plemiče in jih omreži.

Mačka zbeži.

V sledečem prizoru jo zasludujejo. Plemiči se od vseh strani bližajo mačji hiši. Tri, štiri mačke v kožuhih, z repovi, se prikažejo, predejo, mjavkajo, puhajo, kar naenkrat mrgoli vse polno mačk. Skačejo z oken, iz grmičja, dokler jih končno ne usmrte. Ena izmed njih je splezala celo po vrvi na strop avditorija in občepti na njem. Mačko je treba pač predstavljati kot mačko!

Ta prizor se ne more meriti s prejšnjim po lepoti in veličini. Je pa zanimiv. Kajti igra spada v celem v začetke dramskega pesništva, ta prizor pa nosi pečat prve dobe igralske umetnosti, ki se je razvila iz plesa in akrobatike.

Konjska noga.

Uma no ashi (konjska noga) pravijo igralcem in s tem nazivom hoče meščan izraziti v polni meri vse svoje zaničevanje do igralskega poklica.

Dostikrat sem bil v družbi »konjskih nog« in sem se med njimi prav dobro imel. Med predstavo sem jih ob odmorih posečal v njihovih sobah (kjer so tudi stanovali in spali) in jih gledal, kako so se oblačili, se ličili in se vadili. Po predstavi sem jih često povabil v čajnice. Kako so bili izpremenjeni ti plemiči, bogovi in lepe mlade plemkinje! Zdeli so se mi kot preprosti rokodelci, ki so se vrnili z dela in se pravkar umili. Toda obnašali so se neverjetno dostojanstveno, bili so preprosti, toda dobro vzgojeni ljudje.

Govorili smo samo o gledališču. Slišali so, da v Evropi igrajo tudi ženske. Tega niso mogli zapopasti. Stresali so z glavami.

Slišali so, da v Evropi občujejo igralci tudi v naboljših družbah. Tudi tega nimo mogli razumeti.

Naprosili so me, naj jim pripovedujem kako evropsko dramo. Pripovedoval sem jim »Beneškega trgovca«. Za to je bilo treba celo noč.

Ko sem jim pretolmačil Shakespearja, so mi rekli: »Radi bi videli vašo vzvišeno domovino.«

Preden so odpotovali, sem jim moral podariti zastavo, tako dolgo ozko zastavo na bambusovi palici kot jih vidiš pred gledališčem. Napisali so nanjo moje ime in pa, da sem pokrovitelj njihove igralske družine. Zadnje dni so sedeli obupani na svojih culah v praznem gledališču. Kupčija je šla slabo.

Potem so jo mahnili na pot v notranjost dežele, z volovsko vprego, peš. —

Ubogi in zaničevani so odhajali, samo plesalke in pocesnice spadajo v njihovo vrsto, in vendar, ko so hodili tik svojih voz in se premikali med namočenimi rižovimi polji in čez zameglene gore: velika zgodovina Japonske, čudovite legende njene, bajke in njeni bogovi in nekdanja lepota in čudovitost Japonske — so ščitili in čuvali to ubogo igralsko družinico.

Ko bo umrla poslednja stara »konjska noga«, bo umrla tudi stara Japonska in nikoli več oživela.

Razno

Noviteta v praškem »Stanovskem gledališču«. Vladislav Vančura, znani češki romanopisec, je napisal pod naslovom »Alkimist« historično dramo iz časov cesarja Rudolfa: mlad, življenja poln Italijan, ženijalen učenjak, pustolovec, ki zna življenje uživati, nadmodri dva čemerna praška plemiča, ki se brez uspeha lovita za zlatom in užitkom; prepriča celo cesarja o svoji veliki učenosti, ko mu točno napove sončni mrk. — Maeterlinck pravi v svoji razpravi o gledališču, da prave »zgodovinske drame« ni mogoče napisati. Zgodovinske osebnosti na odru zamorejo razpravljati vedno le o modernih družabnih vprašanjih ter o mislih in o nazorih avtorja samega. Vančura se drži zvesto tega nazorja, zgodovinsko ogrodje mu je le sredstvo, da na ta način dramatično oblikuje večni konflikt med materijo in duhom, med mogočniki tega sveta in iskalecih duševnih dobrin.

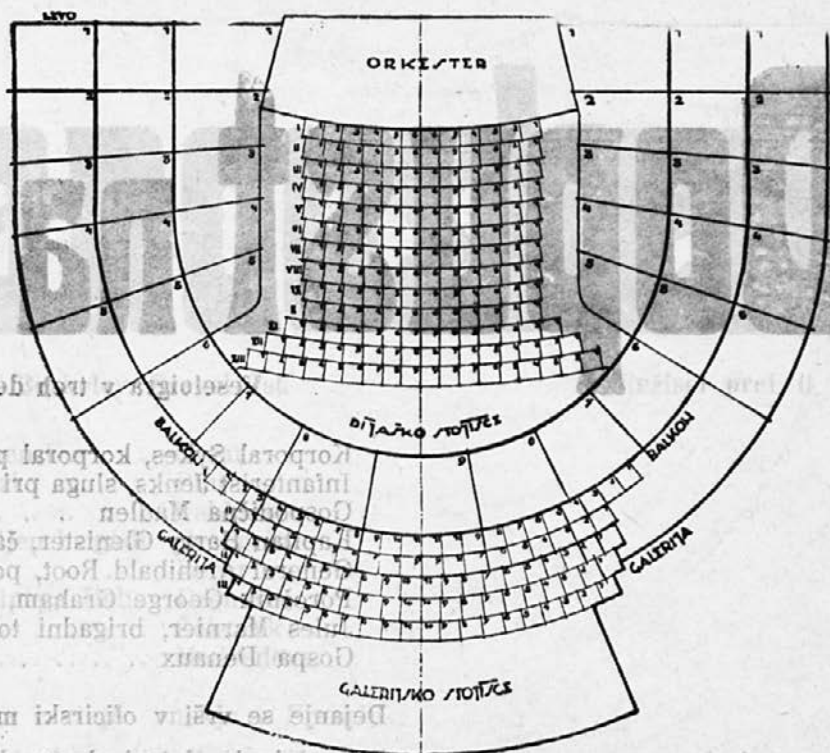
Vesel, energičen sin sončnega juga živi v Pragi pri stari-kavem, čemernem bogatinu, ki je zapustil svoje posestvo in si je nakopičil bogastva. Vse v njegovi hiši mladenič očara. Sam gospodar pričakuje od njega, da mu bo zaupal tajnost, kako se dela zlato; gospodarjev brat, verski sanjač, je njegov vnet učenec; gospodarjeva žena komaj zatajuje naval pregrešne ljubezni, ki jo vleče k mlademu Alkimistu; njen mlajši brat ga obožuje; deviška domača hči se ne more ubraniti njegovi privlačnosti in se naivno vda svoji strasti. Drama se začne v trenutku, ko se ti strastni ljudje, razen mladenke, upro silnemu pustolovčevemu vplivu. Njega pa vodi en sam cilj: da odkrije skrivnostno naravo, da stopnjuje moč duha nad materijo. Alkimija mu je le sredstvo; pomaga mu, da zlata in moči lačne ljudi izrabi za dosego svojega cilja. V vrsti pestrih slik se menjajo ljubezenski prizori z alkimističnimi poskusi in strastnimi spopadi, dokler se ne zateče še sam cesar (Rogoz!) kot nepoznan tujec k Alkimistu, da ga poprosi za pomoč v svoji duševni stiski. Tudi on je razočaran. Ko pa v končnem prizoru mrkne sonce točno kakor je napovedal Alkimist, podleže tudi on vsemogočnemu duhu in dovoli mlademu možu, da v miru odide v Italijo skupno z mladenko, ki se je smrtno vanj zaljubila.

Vančura še ni popolnoma dozorel dramatik in kaže delo nekaj hib. Z veliko umetnostjo pa ume dramatično oblikovati strast, držati se od začetka do konca neoporečno enotne linije osnovne misli. S tem je pokazal veliko tvorno silo, ki zna ustvariti na deskah pristno, svojevrstno življenje. Delo je doživelo lep uspeh. Tudi o Rogozovi kreaciji (cesar) se je kritika izrazila zelo laskavo. — Tudi v Brnu je doživela drama zelo lep uspeh.

Drži. »Čudno« je dejal novepečeni gledališki igralec, »še kot otrok sem zatrjeval svoji materi, da ne bom nikoli postal igralec.« — »Le bodite potolaženi,« je odvrnil kritik, »ostali ste mož beseda.«

Rč.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

A. PRELOČ

Ljubljana, Marijin trg - Tel. 3456

Režiser prof. O. Šest.

Dejanje se vrši v oficirski menzi brigade, ki počiva v etapi »nekje v Franciji« .
Prvo dejanje zjutraj, drugo dejanje zvečer, tretje dejanje naslednji dan zjutraj.

Konec po 22.

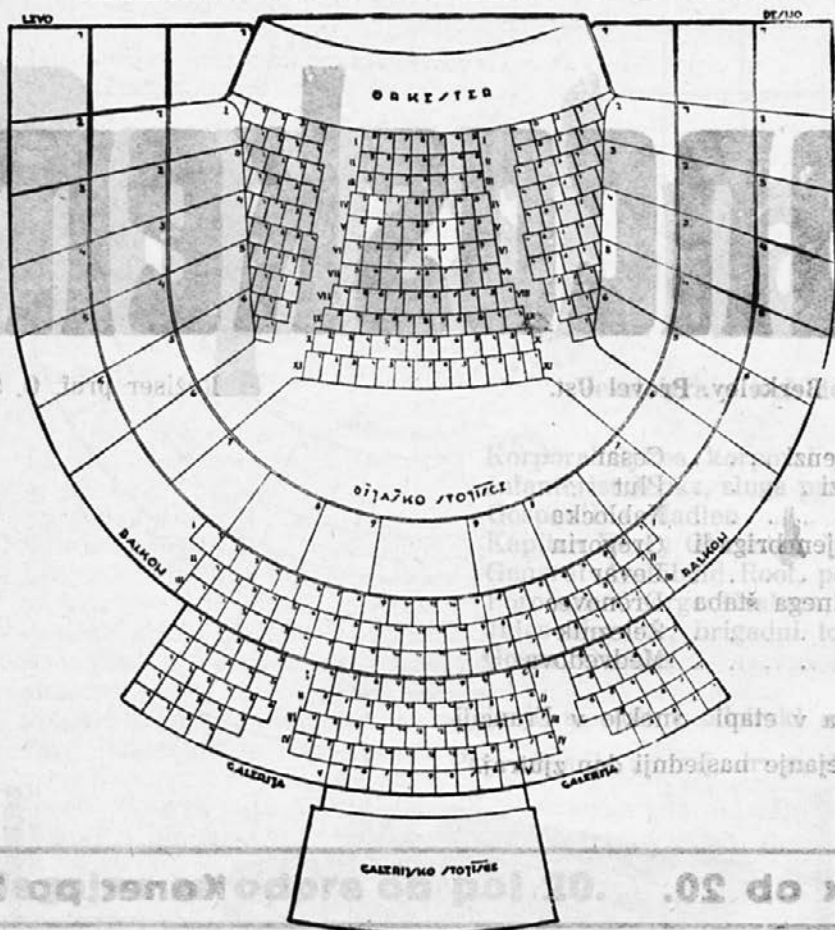
Balkon:	Sedeži I. vrste	Din	21-50
	" II. "	"	18 50
Galerija:	" I. "	"	15 —
	" II. "	"	12-50
	" III. "	"	10-50
	Galerijsko stojišće	"	2-50
	Dijaško stojišće	"	5 50

Predpisana taksa za penzijski fond je vračunana v cenah

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagovnici v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure.

Vedno sveže blago
Tovariška zaloga

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

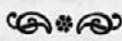

Bonboni, čokolade, bonbonijere, pecivo,
sadni soki, marmelade

ŠUMI

LJUBLJANA, GRADIŠČE 7-9

Tovarniška zaloga

Vedno sveže blago Nizke cene